

Iz haja
10., 20. in zadnjega
dné vsacega meseca.

Naročnina
stane 1 gld. na leto.

Posamne številke
po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise
pošiljajte uredništvu
»Glasnik«
Cesta v Mestni Log 4

Oglasila
delavcev, ki nimajo dela,
ali delodajalcev, ki
iščejo delavcev, se vspre-
jemajo zastonj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 26.

V Ljubljani, 20. septembra 1899.

Letnik V.

Pomagajmo si sami!

Pomagajmo si sami! Tako smo zapisali na čelu temu članku. S tem smo ponovili, kar se nebrojnokrat povdarja, da se morajo namreč delavci organizovati in z lastnimi močmi vse poskusiti, kar jim more po poštenem potu zboljšati žalostne razmere.

S samim pozivom pa še ni nič opravljeno. Za nekaj časa se dadé delavci navdušiti z vznesenimi besedami, toda če se ne oživi vsebina poziva »pomagajmo si sami« se trajnega nič ne doseže.

Prva stvar, ki jo mora dajati ustanovljena delavska organizacija, je poduk. Tega ne moremo dovolj ponavljati. Delavci morajo poznati zahteve delavskega varstva in zavarovanja; zato se pa morajo seznaniti natančno s sedaj veljavnimi zakoni. To se godi v velikem pri shodih, toda shodi ne morejo podajati tiste točne izobrazbe, ki se zahteva v socialno-politiških stvareh. Zato je treba pri vsaki delavski organizaciji rednega poduka. Nekaj, če tudi le par mož, vnetih za svoj stan, naj se shaja vsaj po jedenkrat na teden k predavanjem, ki naj se jih loti kak izobražen njihov prijatelj. Ta predavanja morajo obravnavati splošno delavsko vprašanje; zraven pa morajo biti združena vedno z razgovorom o predavanju tako, da se predavana tvarina res vcepi navzočim v spomin. Samo po ti poti je mogoče dobiti spretnih delavskih voditeljev, ki bodo mogli zanesti pravega duha med delavce in jih oživiti z živim smislom za njihovo organizacijo. Samo po ti poti nam bo tudi mogoče vresničiti, kar je že dolgo naša najiskrenejša želja, namreč: ustanovitev strokovnih društev. Samo po ti poti bodo mogli tudi storiti vse potrebno, da se javnost seznani z delavskimi razmerami.

To zadnje je posebno važno. Že ob 1. delavskem shodu v Ljubljani l. 1895. smo sklenili nabirati podatke o delavskih razmerah v posamnih krajih in strokah. Preveč smo si takrat zaupali; naša organizacija se je komaj pričela, zato tudi nismo dosegli kaj uspeha. Vrh tega smo pa hoteli izvedeti vse na jedenkrat. Skušnja nas je izučila; sedaj se tega dela lahko lotimo vsaj v toliko, v kolikor se tiče splošnih delavskih razmer. Posamnosti so mogoče samo po strokovnih društvih.

V tem članku sročujemo jedno tako delo tičeče se delavskih stanovanj. Vselej nas zaboli srce, ko pišemo o tem predmetu. Delavska stanovanja po mestih so po večini slabe luknje, kjer se rodi črv nezadovoljnosti s samim seboj in celim svetom in z njim: brezverstvo, nentravnost, slaba vzgoja otrok, telesne in dušne nesreče.

Občine in država imajo skrbeti tudi za zdravje, za to postavljeni zdravniki vedno povdarjajo, da so glavni vzrok nalezljivim boleznim, vzlasti pa jetiki — nezdrava stanovanja. V naših časih se zbirajo učenjaki v posvet, kako bi jetiko omejili; zidajo se zavetišča za jetične v pripravnih krajih. Toda tega, kar jedino more pomagati: skrb za zdrava stanovanja delavskemu ljudstvu, noče nobeden prevzeti na svoja ramena. Kaj pomaga jedno zavetišče za jetične, če je pa v nezdravih delavskih luknjah na tisoče in tisoče gnjezd, kjer se jetika vedno iznova koti?

Toda čemu bi pridigovali gospodi? Ta se sama ne bo zganila. Zato jo pa morajo delavci sami prisiliti, da bo storila svojo dolžnost, in občinskim odborom in vladi tako rekoč pred nos postaviti razmere, kakersne so.

Celo stvar si mislimo tako le: Sestaviti se mora najpreje vprašalna pola o stanovanjih. Predno se sestavi, naj jo pregleda kak zdrav-

nik. Vprašanja naj se tičejo najemnine, lege, dolgosti, širokosti, visokosti stanovanja, števila prostorov in oken, števila oseb, ki v njih prebivajo, in drugih podrobnostij. Na vsak način se mora pa tudi nekaj vprašanj pečati s hišno opravo. Prava zapušenost in dolgotrajnost stanovanja se sveti najbolj iz uboge hišne oprave.

Ko se sestavi taka vprašalna pola, naj se pri vsaki naši organizaciji zbere nekaj mož, ki se zavežejo, da bodo po teh vprašanjih preiskavali stanovanja. Razdele naj si ulice ali oddelke svojega kraja in naj ob nedeljah izvrše svojo nalogo. Nabrano gradivo se potem priobči in poskrbi, da pride v roke v to poklicanim uradom in odborom. Na ti podlagi se bodo lahko sestavljale peticije, katerim ne bo mogel nobeden odreči upravičenosti. Videlo se bo, koliko se je dozdej brigala druga družba za delavce.

Zraven bodo pa imeli delavci v roki najboljše pripomoček pri zahtevi, naj se jim zboljša plača. Pokazalo se bo, da že sedaj daje delavec čisto $\frac{1}{3}$ svojega zaslužka za slabo stanovanje. Če se hočejo zboljšati stanovanja, se mora delavcu dati tohka plača, da more človeku primerno shajati. S sliko delavskih stanovanj se bo tudi najbolj zagovejenemu kapitalistemu cepcu jasno spričalo, da delavec sedaj splošno ne zasluži toliko, da bi mogel pošteno, človeško, če tudi skromno živeti.

Zanimiva bo ta slika tudi za to, ker bo opozorila ljudi, v kakšni nevarnosti se nahajajo. Slaba stanovanja grede tudi kapitalistom za kožo. V njih se rode nalezljive bolezni; po njih se okužujejo celi kraji in kedor ne bo hotel pomagati iz pravicoljubja, bo pa vsaj iz strahu za lastne družine zdravje in življenje.

LISTEK.

„Moje prepričanje mi je svetlo!“

Slika iz Krajine. — Podgoričan.
(Dalje.)

Mesosnel zarjavi od togote, tako so ga pogrele te besede.

»Čakajte!« zapreti Samostalu in Potrebnu.

»Čak!« zažuga Skarjevcu Mesosnel.

»Kdo se te pa kaj boji? Kaj pa moreš? Revščina si taka, kot smo mi drugi«, posmejujejo se mu ti trije porogljivo, ker so videli, kako je vsled jezice vse pokalo po njem, ker ni mogel zmoči Škarjevca.

Mesosnel pogleda Sekirco in Toporca, da bi mu morda pritekla na pomoč, toda ta dva sta gledala pred se, saj sta čutila, da že od prej nista Škarjevcu kos, dasi sta Potrebna in Samostala lahko in dobro zavračala. In ko je spoznal, da je ostal na bojišču sam, brez

upa zmage, upade mu pogum, a ne mine ga zavratnost.

»Čak, Škarjevec! Ti me boš pomnil. Videl boš, kaj sem jaz, in kdo je Mogočnjak! Čak!«

Po teh besedah zropota skozi vrata, katera zaloputne za seboj.

»Znesi se, kolikor moreš!« vpije za njim Skarjevec.

»Vidiš, zdelo se mi je, da ne boš preje miroval, predno česa ne napraviš. Sedaj pa imaš«, oglaš se žena v skrbeh. »Mesosnela poznaš. Gotovo boš imel sitnosti. Mari bi bil molčal in šival!«

»Kaj mu pa kdo more?« pravi na to Samostal.

»Včasih je vender treba komu dopovedati, koliko da je ura!« dostavi Potreben.

»Pa bi bili drugi! Saj vas je dovolj tukaj! Ali se mora ravno on v vsako reč vtakniti?«

»Ljuba moja, ti tega ne razumeš«, pravi na to Škarjevec. »Nismo vsi ljudje enaki. Nekateri so taki, da vse prenesó, kar jim kdo reče, naj bo še tako grenko. Za čast in dobro ime bližnjikov ali celo prijateljev se ne potegnejo, ampak raji celo kimajo. Jaz ne morem biti tak. Kadar vidim, da se o kom govori krivično — četudi ni morda moj prijatelj —, tedaj jaz ne morem nikakor pretrpeti.«

»Možje, možje!« nadaljuje obrnjen k Sekirci in Toporcu. »Slabi združniki ste. Kako morete prenašati take laži in natolevanja o zadrugi, ko vendar veste, da ni resnično. Sami ste izvolili moše in jim izročili upravo zadruga v roke, sedaj pa pustite, da se jih tako sumniči. Ali ne boli to tudi vas?«

»I, kaj hočemo«, odgovori Toporec. »Saj vidiš, kako je. Mesosnela poznaš. Jedno naj žugnem o njem in o Mogočnjaku, pa bo go-

Krščansko-socijalna zveza bo gotovo rada vse storila, da se vresniči ta misel, in ko bomo srečno izvršili to delo, lotili se bomo osvetljevanja tudi drugih delavskih razmer. Tako si bomo res sami pomagali!

Častni dan krščansko-slovenskih akademikov.

13. septembra t. leta je bil brez dvojbe znamenit dan v gibanju kršč. socializma med Slovenci. Slovenski kat. demokratski akademiki so priredili sestanek, na katerem so se razgovarjali o znanstvenih tvarinah. Pokazali so pri predavanjih in razpravi o predmetih, da jim je veda sveta in da se je oklepajo s celim srcem. Kolika razlika med shodi liberalnih in kršč. dijakov. Tam razgovori o izletih, dvobojih in prosti ljubezni. V tem smislu vsprejetje predlogov. Dalje boj vsemu, kar se imenuje krščansko. Mladi fantje pozabljajo nauke svojih roditeljev, se sramujejo njihovega prepričanja itd. O vedi se na njih shodih skoro ne sliši besede. Toda tu pri dijakih, ki so ostali zvesti svetinjam svojega naroda, je vse drugače. Mirno, vestno in v samozavesti znanja nastopajo mladi možje in predavajo o težkih znanstvenih vprašanjih. Diviti se jim mora vsak poštenjak, ki mu je mar, da dobi naš narod zdravega, krepkega možatega in v znanosti temeljito podkovanega naraščaja inteligence. Toda tudi v drugem oziru nas navdaja z upom pojav krščanskih dijakov, — oni so namreč presinjeni skozi in skozi z demokratičnim duhom. Iz ljudstva z ljudstvom, za krščansko ljudstvo, je njih načelo. V »Narodnem Domu« smo lansko leto delavci na dijaškem shodu dobili ime »barab« samo zato, ker je delavec povdarjal, da je treba »inteligenci« malo demokratičnega duha. Tu pa smo delavci in akademiki na komerzu bili vsi jeden. Obljubili smo si vzajemno delovanje v velikem delu socialnega vprašanja. Jasno je, da moramo v spremembo sedanjega socialnega nereda delovati vsi. Zato je pa v tem oziru važno, da dobimo naraščaj inteligence, ki bo kot učiteljica ljudstva, istemu kazala pravo pot k sreči in blagostanju. Zato smemo pa tudi delavci biti prepričani, da ne bomo dolgo sami hodili trnjeve poti družabne preosnove. Dobili bomo zvestih, z orožjem vede in domovinske ljubezni oboroženih mož, ki bodo ramo ob ramo stali v naših vrstah boreči se za zboljšanje stanja trpinov. Pomemben je bil ta sestanek, ker smo se pobratili delavci in akademiki in si obljubili skupno delovati za skupne interese naroda in domovine. Na

komerzu kršč. dijaštva se niso slišale napitnice posamnim osebam, kakor je to navada pri liberalnih dijakih, ki iz breznačajnega klečeplaztva padajo na kolena pred svojimi liberalnimi bogovi in boginjami. Tu so veljali vsi govori resnemu delu za pravo ljudsko blagostanje. Čuditi se mora človek socialnim pojmom mladih ljudi, ki so vkljub težkih študij dobili toliko časa, se temeljito poučiti o socialnem vprašanju. To je dokaz, da ti možje porablajo ves prosti čas v resnici idejalom, za katere bodo z vso resnostjo delali, ko vstopijo v javno življenje. Vidi se, da jim študije niso pri srcu samo radi boljšega bruha, marveč da v prvi vrsti vidijo svoj poklic v dolžnosti dela za splošno ljudsko naobrazbo, za splošno ljudsko srečo, za čast in svobodo svojega naroda in domovine. Ti možje pa vidijo, da je sreča ljudi na zemlji mogoča le na trdni neomajljivi in neizpodbitni podlagi krščanstva.

Krščanstvo, ki je zvezda vodnica pravi ljubezni do človeštva, jim daje pogum, nastopati najodločneje proti zmotam sedanje liberalnokapitalistične dobe. Huda je pot, po kateri hodijo, saj vemo, da se v »modernih« krogih zasmehuje vse, kar ni vrglo v kot vere v Boga, posebno pa naobraženi visokošolci. Toda zavest dolžnosti do svojega naroda in trdno prepričanje v prava načela jih dela junake. Pomen sestanku je bil velik, toda uspeh je prekosil nado marsikoga — bil je toraj še večji. Mi želimo našim vrlim slov. kat. akademikom še mnogo tako častnih dni, kot je bil 13. septembra t. l. Naprej, z Bogom za kršč. ljudstvo!

Berite krščansko-socijalno delavsko časopisje!

Kedo bi bil pred nekaj leti mislil, da bomo imeli slovenski delavci lastno svoje časopisje. Saj je bila navada, da se je vse odobraval in se je delavstvo tudi zadovoljevalo s tem, kar so pisali navadni časopisi. To, da je potreba komu nižjih stanov lastnega glasila, ni prišlo nikomur na um. Kako pa tudi? Saj smo bili delavci razkosani in raztreseni, nikjer ni bilo sledu kake organizacije in ne misli na vzajemnost. Vsled tega smo pa bili za javnost tudi brez vsega pomena. Nihče se nas ni domislil, nihče nas upošteval, bili smo nekako mrtvo orodje v rokah podjetnikov, za koje se nihče ne briga. Toda prišlo je tudi pri nas drugače. Vstanovila se je kršč. soc. organizacija, ki je med Slovenci zbudila delavcem stanovsko in združeno za-

vest. Po krščansko socialni organizaciji pričelo se je še le delavstvo zavedati svojega pomena za vso družbo, jelo se je tudi organizovati. Organizacija slovenskega delavstva ni sicer še dovršena stvar, treba je še mnogo, mnogo, preden bo organizacija popolna. Toda temelj je položen, treba je le vstrajnega dela in dozidala se bo de trdnjava delavskega ljudstva, v kateri bo varen vsakdo pred naskoki kapitalizma in liberalno brezverskih načel. Brez dvojbe pa je vsaki vrejeni organizaciji potreba glasila — časopisov, knjižic in raznih takih tiskovin, s katerimi se člani organizacije poučujejo, bodré in navdušujejo za svojo stvar. Krščansko socialni delavci na Slovenskem imamo sedaj dva časopisa. V Ljubljani izhaja »Glasnik«, v Gorici pa »Delavski prijatelj.« »Glasnik« je začel izhajati z veliko težavo pred dobrimi štirimi leti. Manjkalo mu je denarja, naročnikov in delavcev. Toda z vstrajnostjo se je število naročnikov zelo pomnožilo, s tem se je seveda tudi denarno stanje zboljšalo. Toda število naročnikov »Glasnika« je za število slovenskih kršč. soc. delavcev še vedno premajhno. Vsak delavec, ki količkaj more, bi moral biti naročen na svoj — delavski list. Res je, da ljudje bero veliko raje povesti in razne kratkočasnice, kakor pa resne spise, toda kedor hoče resno delati za lastnega stanu koristi, mora pričeti z resnostjo. »Glasnik« je za časa svojega obstoja nako-pičil v svoje predale toliko socialnih misli in načel, da vsak delavec, ki pazno bere, lahko spozna, kaj da je pravo v socialnem vprašanju, in tudi lahko temeljito odgovarja našim raznovrstnim nasprotnikom. Posebno pa, ker je delavstvu potreba v borbi za obstoj in zboljšanje položaja poštene naobrazbe, je nujno, da bi se »Glasnik« in »Delavski prijatelj« še bolj razširila med delavske kroge. Čast in ob jednem korist nas vseh zahteva, da vsi brez izjeme skušamo razširjati naše časopisje. Potreba bi bilo tudi, da bi delavci večkrat poročali listom o njihovih razmerah delu in tudi o okoliščinah glede na živež, stanovanje in zdravstvene razmere. Ako se skopi podjetnik kaj boji, se boji javnosti. Zato pa nobena stvar tako lahko ne odpomore raznim nedostatom v delu, kakor javnost. Kjer se ne izvršujejo zakonite določbe glede delavnega časa, kjer se z ljudmi ravna surovo, kjer se naklada preveč in pretežko delo, kjer se v podobi kazni vzame delavcem dober del plače, tam naj govori javnost. Tudi zato imamo svoje časopisje. Iz tega lahko vsakdo izprevidi, kako nujno potrebno je, da se ganemo in delamo na to, da bo prav vsak delavec bral. Veliko je slabim delavskim razmeram

tovo Mogočnjak že čez nekaj ur vse izvedel. In potem veš, kako je.

»Kaj se ga pa bojiš? Zaradi tistih desetakov?« oglasita se Samostal in Potreben.

»Vidiš, Toporec«, nadaljuje Škarjavec, »zaradi tistih desetakov bi jaz ne hotel biti tako slab možak in vedno Mogočnjaku v strahu. Ta-le Mesosnel raznese vse, kdo je kaj Mogočnjaku dolžan. Ravno on je vse raznesel po vasi, da si šel raje skrivaj k Mogočnjaku namesto očitno v posojilnico.«

»O, kmalu bom vrgel Mogočnjaku tiste groše, potem bom pa lahko govoril, kakor mi bo velelo srce.«

»Kako pak! Vsi in vselej moramo govoriti tako, kakor nam velita razum in srce. Kadar se gre za resnico in pravico, ne bomo mevrže, ki bi pred vsakim nasprotnikom tajili svoje prepričanje. Jaz tebe, Sekirca, ne razumem, kako se moreš vender s tem Mesosnelom vjemati, da mu precej pomagaš udri-

hati po zadruzi, ti, ki si vendar od začetka njen član, ki si denarno popolnoma sam svoj, pa če le moreš, zagovarjaš Mogočnjaka, dasi veš, da ni zagovora vreden. Poglej vendar Samostala, Potrebna, ali če hočeš, tudi mene. Glej me! Nič nimam, kar bi bilo imena vredno, revež sem, živeč se z delom svojih rok, vendar svojih mislij in svojega prepričanja ne zatajim. Moje prepričanje mi je sveto! Za zadruzo bi šel v ogenj! Res sem v Mogočnjakovi hiši, hvaležen sem mu za to, vendar še ne morem zaradi tega udrihati po zadruzi in hvaliti Mogočnjaka, ki ni hvale vreden. To dobroto, ki mi jo skazuje na videz, mu v resnici drago plačam. O, sebe ne pozabi! Vendar kar dobim v zadruzi, pri njem ne kupim, dasi me je nekoč očitaje vprašal, kje dobivam drugo blago. »Kjer je ceneje. — V zadruzi«, sem dejal.«

»Seveda ti«, ustavi ga Sekirca, »ti mu brž zasoliš. Meni je pa drugače. Mojim otro-

kom je boter in se ga bo treba prositi. Pa naj bi Mesosnel kakšno besedo raznesel, pa je pri Mogočnjaku zameta.«

»I kdo bi se zmirom pričkal? Jaz pa najrajši trdim, kar kdo govori, da je le mir; mislim si pa svoje«, oglasil se drugi možiček za zapečkom.

»Kako pak!« pritrdi zopet drugi pri peči.

»Pa to ni prave«, posebno v tem slučaju ne. Glejte, vsi smo združniki. Torej kdor govori in graja zadruzo, tiče se tudi nas. Za dobro ime zadruge in odbora se moramo potegniti vselej in proti vsakomur, naj bo to Mogočnjak ali pa samo podrepnik njegov Mesosnel. Zakaj pa je tako predrzen? Zada-j ga ščuje Mogočnjak, in on potem vé, da sme vprico vas govoriti vsako reč. Kadar kaj obrekuje zadruzo ali koga naših, takoj mu moramo zamašiti usta ...«

(Dalje sledi.)

krivo to, da ljudje premalo beró in premalo mislijo. Delavski časopisi naj bi se dobili v vsaki delavski družini. Toda paziti je treba, da krščanski, ne pa brezverski socijalno-demokracijski. Agitirajmo toraj med tovariši, da si naročé »Glasnik«, ga pridno prebirajo in se naobrazujejo v potrebnih socijalnih znanostih.

Naša organizacija.

Javni društveni shod slovenskega katoliškega delavskega društva se vrši v nedeljo, dné 24. t. m., ob 6. uri zvečer v društvenih prostorih »Katoliškem domu« kakor po navadi. K obilni vdeležbi vabi odbor.

Slovensko katoliško delavsko pevsko društvo »Zvon« sklicuje svoj izvanredni občni zbor na dan 24. t. m. ob 4. uri popoldne v gostilno gosp. Antona Kreka na Bregu štev. 18. — K obilni vdeležbi vabi vse redne in podporne člane odbor.

Shod na Igu. V nedeljo popoldne ob 3. uri se je vršil v kljub slabemu vremenu mnogobrojno obiskan, pomenljiv shod, na terem je kot prvi govornik poročal Gostinčar o škodljivem vplivu liberalizma na javno narodno gospodarstvo in sploh socijalno vprašanje. Moškerc o gospodarski organizaciji in č. g. Evgen Lampé o naobrazbi ljudstva. Na tem shodu se je položil tudi temelj novemu izobraževalnemu društvu, ki se v kratkem ustanovi. Bog daj svoj blagoslov!

Krščanskemu ženstvu v Ljubljani! Krščansko ženstvo v Ljubljani se ujudno vabi na ustanovni shod »Krščansko-socijalne ženske zveze«, ki bode v nedeljo, 24. septembra ob 5. uri popoldne v veliki dvorani »Katoliškega doma«. Vspored: Pozdrav predsednika »Slovenske krščansko-socijalne zveze«; poročilo pripravljalnega odbora; govor čast. gospoda Evgena Lampé o pomenu ženske organizacije; razgovor o ustanovitvi ženske zveze; volitev odbora. Pristop k zborovanju ima samo ženstvo in povabljeni gostje. Krščanske žene in dekleta, pokazite s številno vdeležbo, da zahtevate v ogromni večini vpliv krščanstva na družino in na javno življenje!

Socijalne zadeve.

Krščanska strokovna društva na Nemškem štejejo nad 100.000 delavcev v svojih vrstah. To veličastno število nam daje upanje, da bodo tudi pri nas, ko se začné, krepko vspevala. Najboljši list, ki prinaša poročila o tem gibanju je »Westdeutsche Arbeiterzeitung« v München - Gladbachu; »Rheinprovinz.«

Kako skrbé nemški socijalni demokratje za svoje časopisje? Na Nemškem je bilo lansko leto (1898) 40 socijalno-demokratskih dnevnikov, 16 po trikrat na teden, 7 po dvakrat na teden, 6 po enkrat na teden in 1 po enkrat na mesec — izhajajočih listov. Vrh tega imajo znanstveni tednik »Neue Zeit«, dva saljiva časopisa (na 14 dni) in dva zabavna lista s slikami (vsak teden). — A to še ni vse. Strokovnih časopisov imajo: eden, ki izhaja po trikrat na teden, trideset tednikov, eden izhaja trikrat na mesec; tri in dvajset na 14 dni in pet mesečnikov. — Vseh socijalno-demokratskih listov na Nemškem je torej 135. Ali ne govori ta številka tudi nam, da je treba večje vneme, večje pozrtivnosti tudi za naše krščansko-socijalno časopisje, pred vsem pa slovenska lista: »Glasnik« in »Delavski prijatelj«?

Westdeutsche Arbeiterzeitung se imenuje letos prvo leto v M. Gladbachu (Rheinland) izhajajoči krščansko-socijalni delavski list, ki je vzlasti z ozirom na strokovno organizacijo velikega pomena. Izhaja vsak teden in stane 2 marki na leto.

Drobtine.

Umor v Polni. Dne 29. marca t. l. se je dogodil v gozdiču poleg Polae na Češkem grozovit umor. Mlado, pošteno dekle Ano Hruza so našli na pol slečeno mrtvo v grmovju. Preiskava je dognala to-le: Ko se je vračala Ana domú, so jo pričakali lopovi, vrgli ji zanjko krog vratu in jo vrh tega po glavi s kamenom tolkli, da so jo omotili. Vlekli so jo v goščo, tam jo vrgli na tla in ji z nožem prerežali vrat. Truplo je bilo popolnoma brez krvi; na tleh je bilo pa le malo okrvljeno. Ker niso bila poskropljena s krvjo bližnja drevesa, sklepajo zdravniki, da so jo morali zverinski morivci zaklati tako, da je bil obraz proti zemlji obrnjen in ker ni bilo skoraj nič krvi na tleh, katere je imela umorjena revica po izjavi zdravnikov krog 6 litrov, je jasno, da so morali morivci kri vjeti v kako posodo. Blo je to o judovskih velikonočnih praznikih. Preiskava je dognala, da so ob času, ko se je izvršil umor, videli razni ljudje juda Iciga Hülsnerja še z dvema judoma v bližini tistega kraja, kjer so našli umorjeno truplo. Prijeli so ga in dné 11. kimovca se je pričela v Kutni gori obravnava proti njemu. Judom se je večkrat spričalo, da rabiyo krščansko kri za svoje velikonočne obrede. Vsako leto se sliši, da je kje na skrivnostan način bil umorjen kak krščanski deček ali deklica. Judovska zvitost in judovski denar sta pa znala večinoma potlačiti to stvar. V žalostnem dogodku v Polni je brez dvojbeno spričano, da so umorjenemu dekletu kri morivci vjeli. Spričano je tudi, da je jud Hülsner sodeležen pri umoru. Zato ni čuda, da z novo silo vstaja prepričanje, da je bila ubožica umorjena v judovske verske namene in da se oživlja nasprotje krščanskega ljudstva proti judom. Judje živé kot tuji med kristjani; ne morejo razumeti niti krščanskega življenja in mišljenja; v gospodarskem oziru so pijavke; v pravnem oziru pohujšujejo naše ljudstvo; politiko ostrupljajo. In če prodere med vse kristjane še spričano prepričanje, da more krščanske dečke in deklice v verske namene, bo moral protijudovski duh — antisemitizem zmagati tudi v postavodajavstvu. Za judse se bo morala omejiti svoboda in s postavami se bo moralo zabraniti, da oni ne bodo kvarni trinogi krščanskega ljudstva, marveč da bodo smeli med njim živeti samo kot skromni tuji, iz dobrote vsprejeti v krščanske zemlje. Antisemitizem — protijudovstvo ne more biti samo sad človeškega srca, marveč jaseu umstven sklep, ki mora odločevati v vsem javnem življenju. Krščanski socijalizem je povsod kazal jasne nazore tudi o judovstvu. Liberalstvo jih je zakrivalo. Ko zmaga krščanski socijalizem in zdere mreže z oči zaslepljenim liberalcem, bo tudi judovstvo dobilo tisto mesto v krščanski družbi, katero zasluži. Obravnava proti zatožencu Hülsnerju pred porotniki je trajala celih pet dni. Kot tožitelj v ime uboge matere je nastopil dr. Baksa, ki je v svojem govoru povedal to, kar smo v glavnem tu načrtali, zatoženca pa seveda žid. Tudi državni pravdnik je storil svojo dolžnost. Zaslišanih je bilo cela vrsta prič, ki so večinoma vse pričale proti Hülsnerju. V soboto zvečer ob 7. uri je bila obravnava zaključena. Porotniki so soglasno potrdili vprašanje, da je obtoženec sokriv umora. Sodišče ga je nato obsodilo k smrti na vislicah. Vleđ tega nepopisen hruš v židovskem taboru, češ, da krivda ni dokazana. Ko bi morilec ne bil žid, bi ne bilo tega jadikovanja.

Socijalni demokratje se »mavsajo.« Pokazati smo že večkrat v svojem listu, kako so socijalni demokratje sami med seboj razdeljeni v več strank. A do nedavno so se še vsaj vsi v glavnih točkah držali svojega programa. Sedaj se je pa v njihovih lastnih vrstah vnel boj že tudi proti samemu programu. Na Nemškem so imeli doslej program, ki so ga sklenili v Erfurtu l. 1891. — Proti njemu je nastopilo že več socijalističnih veljakov, ki do zdaj le bolj potihoma. — Nekaj časa sem pa glavni Marksov učenec, jud Bernstein, naravnost napada erfurški program. Te dni je v berlinskem »Vorwärtsu« priobčil članek, v katerem razvija te-le misli:

Neumno je misliti, da bi kmečki stan moral propasti. Neumno tudi, da bi proletarci sami brez drugih stanov si mogli pomagati. O prihodnji komunisti družbi govoriti je sanjarija. Čakati, da bo kapitalizem v kaki bližnji svetovni prokuciji razpadel, je brez smisla. — Treba je le nižje stanove združevati v strokovnih društvih in v zadrugah ter jim s pomočjo zanje vnetih mož vseh stanov pomagati, da dobé čim dalje več pravice. Socijalna demokracija naj torej ne bo izključno proletarska, marveč radikalna meščanska stranka, ki naj ne teži po revoluciji, marveč po socijalni preosnovi. Bernstein je preje poleg raznih drugih mož zavrgel tudi že Marksov materializem in povdarjal, da se brez duševnih sil s samim materializmom ne more razložiti niti Marksov nauk. — Mi prepuščamo socijalnim demokratom samim, naj se kregajo med seboj. To pa lahko vsakemu vržemo v zobe, da je tisto »znanstvo«, tista »nepobitnost«, s katero se vedno bahajo, pri njihovih načelih za vedno v kraju. Najboljši Marksov učenec je po svojem zdravem razumu prišel do tega, da Marksovi nauki niso družega, nego premeteno zveržena sanjarija, ki jo dejanske razmere vedno bolj dokazujejo za neresnično.

Petindvajsetletnica škofa Mahniča. Dne 8. septembra (Mati Šmaren) obhajal je na Krku prevzvišeni škof dr. Anton Mahnič 25 letnico mašništva. Neustrašenemu bojujniku za resnico čestitamo tudi mi iz srca.

Slavnost gasilcev. Na Malega Šmarna dne 8. t. m. slavila je ljubljanska požarna bramba svojo 30 letnico v zvezi z blagoslovljenjem in otvoritvijo »Mestnega Doma«. Slavnost sama se je izvršila prav lepo. Mnogostevilna ognjegasna društva iz vseh krajev domovine, kakor tudi še posebno deputacije Hvatov in Čehov so napravile dober vtis. Razun ognjegasnih se je vdeležilo le nekaj ljubljanskih društev slavnosti. Občinstva je bilo na ulicah ogromno, toda brez vsakega navdušenja je stalo in nemo zelo prizore. Menda zato, ker ljubljansko prebivalstvo sodi, da je bila to bolj slavnost mestnih liberalnih mogotcev kot požarne brambe. Hladnost se je opazala tudi na predvečer pri podoknici g. župana. Doživeli smo tudi srečno trenotje, da so slovenski pevci peli podoknico g. Doberletu — staremu nemškutarju. No, g. Doberlet si brez dvojbe kaj takega ni nikdar mislil. Sicer je slavnost povse bila lepa, posebno še zato, ker so se naši možje z dežele pokazali, da so res možje in da se znajo postaviti tudi v frakarsko liberalni Ljubljani. Požarni brambi ljubljanski pa čestitamo na slavnosti, v kolikor je njo zadevala, iz dna srca. Ker se kršč. socijalci nismo vdeležili slavnosti otvoritve »Mestnega Doma«, povprašuje »Slov. Narod«, zakaj da »Zveza« ni prežrčila ob tej priložnosti svetega Mihaela. Odgovor je lahak: Ker krščanski socijalci nočemo biti štafaza liberalni gospodi v Ljubljani, katera se je prav za prav proslavljala ob tej priliki. Ko bi bila to slavnost požarne brambe same, bil bi šel tudi sveti Mihael na zrak, na slavo liberalni gospodi, katera ima za krščanske socijalce pripravljen vedno koš gnoja, pa nikakor ne. Ob tej priliki pravi »Narod«, da se je vplivalo na slov. katoliško delavsko pevsko društvo »Zvon«, da bi se ne vdeležilo slavnosti, ter kot terorizatorja navaja č. g. Luko Smolnikarja. Da bi bil kedo tudi v najrahljem pomenu besede na to vplival, brez dvojbe celo društvo z »Narodom« vred ne more dokazati. Dokazano pa je, da je »Narodovska« gospoda vplivala na pevsko društvo »Slavec«, da je ovrglo sklep vdeležiti se vseslovenske delavske slavnosti. Kje je toraj terorizem? Primite se sami za nos, pa bote morda videli, da ste vkljub svobodoverja tirani, podobni volku in ovci v basni. Dalje pravi »Narod«, da je dobil vrlo zanimivo pismo o naši organizaciji. Da je to dobil, verujemo, čudno se nam zdi, da istega ne objavi, kakor je obljubil. Nekako po strani smo tudi mi zvedeli o tem, reči moramo samo, da bi nam bilo zelo vstrezno, ko bi »Narod« hotel objaviti pismo. Možic, ki je tisto pisal, ima pač to slabost, da se vsaj vsako leto trikrat prelevi, in se vselej na prejšnjo kožo jezi. Spomladi ko je bolj »slabo«, postane kršč. socijalec, po letu ob vročini se brati s soc. demokracijo, na jesen je pa bolj

liberalen in dopisuje »Narodu«. Semtertje so mu dobri tudi »farji«, pa to je bolj postranska reč, važneje je to, da zna tudi krepko zabavljati proti »klerikalcem« in »liberalnemu« gospodarstvu v Ljubljani. Toraj kakor se vidi, je pri njem tako nekako vse v redu, brez vsake zmede.

Ljubljanski obrtniki so priredili v nedeljo dne 10. t. m. na Virantovem vrtu shod, na katerem so se razgovarjali o volitvi zaupnih mož v davčno komisijo. Tuma je povdarjal čimdalje večje konkurence konfekcij, ki obrtnikom grozno škodujejo. Dalje pravi, da so obrtni zastopniki v davčni komisiji storili vestno svojo dolžnost. Soc. dem. Kavčič je dejal, da bodo bodočnost obrtnikom le tedaj ugodna, »ko bomo uničili vse kralje, cesarje in farje«. Tem predrznim besedam fanatizovanega socialnega demokrata postavili so se zborovalci najodločneje in preprečili tudi nadaljno razlaganje »boljših časov« po tem receptu. Kregar je obžaloval, da se obrtniki niso vdeležili mnogostevilneje shoda, na katerem se razpravlja o njihovih naravnostnih težnjah. Govorila sta še Franchetti in Ig. Čamernik o delovanju davčne komisije in obrtniškem gibanju. Za izvolitev v davčno komisijo za IV. davčni razred se postavita gg. Ig. Čamernik in Fr. Breskvar, za namestnike pa gg. Zabukovec in Franchetti. Shod je bil bolj slabo obiskan, kar se nikakor ne more šteti v čast in zavest obrtnikov. Kjer se gre za koristi celega stanu, bi moral ta stan tudi pokazati javno svoje mnenje. Zaspanost obrtnikov, v katero jih je zagugal liberalizem, je tudi vzrok, da imajo danes v Ljubljani prostor konfekcije, ki delajo toliko konkurenco obrtnikom. Ko bi bili obrtniki poslušali pametne svete in ustanovili svoje pridobitne zadruge, napravili prodajalnice za izdelke, pa bi danes lahko spravljali tisoče dobička, mesto konfekcionarjev. Ker se pa po večini klanjajo liberalizmu, ki je nasprotnik in razrušitelj jedinstvi slabijih, pa sedaj sline požirajo za splavanimi dohodki. Ako obrtniki ne bodo uvideli, da jim je treba združenja po načelu kršč. soc., bodo s časom zgubljeni. Potem bo pa tudi kaj drugega prepoznati!

Soc. dem. shod. — »Ahasver«. Gospod urednik! Ne vem, je li sreča ali nesreča, da se vse tako vrši, da je od časa do časa kaj za v moj »cekar«. Tako sem zvedela — če tudi slučajno — kako se je vršil 17. t. m. »veliki« ljudski shod pri Koslerju, ki ga je sklicala revolucionarna socialno-demokratska stranka. Da Vam poročam čisto resnico, se smete popolno zanesti, kajti zvedela sem vse natanko in od zanesljive osebe, katera niti slutila ni, kako široko moj »cekar« zija. — Na dnevnem redu je bil socialno-demokratski shod, ki se ima vršiti 27. t. m. v Brnu. Poročevalec je bil Kristan. Iz njegovega govora Vam podam tu sledeče podatke: Strankarski shod v Brnu bode velevažnega pomena, zlasti zato, ker se vrši ravno ob času, ko se snide avstrijski parlament. Socialna demokracija je bila vedno internacionalna, a ker so v Avstriji vedno narodni boji, zato hoče zdaj ona napraviti mir. In ravno reševanje tega vprašanja bode menda glavni namen tega shoda. Kristan je pa že razodel, s katero izredno močjo bodo socialni demokratje to vprašanje povoljno rešili, namreč na strankarskem shodu bodo stavili resolucijo, da naj vlada vsako vez posameznih narodov med seboj pretrga, tako da bodo popolnoma drug od drugega ločeni. Gospod urednik, kaj pravite Vi k temu? Meni se zdi to jako plemenito, zakaj, le pomislite, koliko svetlih kronic, ki jih dobivajo zdaj od slovenskih trpinov, so pripravljene žrtvovati socialno-demokratski voditelji, samo da se preprečijo neplodni narodnostni boji! Pomislite dalje tudi, koliko bodo slovenski rudečkarji na boljsem, ker bodo le sem ter tja kak »ofer« za Kristana napravili, pa bo mir! — Ko je govornik to točko razrešil, je prešel na konsumna društva. Če me spomin ne moti, so bile »rudeče dušice« odločno nasproti konsumnim društvom, a zdaj je pa Kristan, videč njih koristi, sam za nje zavzet, samo po krščansko-socialni metodi ne smejo biti, kajti pri klerikalcih se steka ves dobiček teh društev v — farovže (aj, aj!) Meni bi moziček zelo vstregel, če to svojo trditev dokaže, ker — govori se vse lahko,

le dokaže se bolj težko! Jaz tudi lahko rečem, da sem angleška kraljica, samo tepcev nimam, kakor jih ima Kristan, da bi mi verjeli. Rado vedna sem pa vse eno, kam se bo pa pri socialnih demokratih dobiček stekal; jaz sem kar tega mnenja, da prej ko ne v — judovske zaklje sleparskih voditeljev. Nato je neki povdarjal, da je socialna demokracija revolucionarna, ki nikakor ni zadovoljna, če se delavcem mirnim potom stanje zboljša, ampak, kakor je rekel, ona hoče porušiti sedanjo državo in na njenih razvalinah postaviti nov, pravičen (!) družabni red. Omeniti moram še tudi, da Kristan v govoru več ne rabi besedi: »sveta dolžnost«, kakor je bila do sedaj navada, marveč kadar mu je govor tako nanesel, je rekel: »to je naša prokleta dolžnost!« V tem oziru se mi zdi Kristan res človek, ki ne zna niti za peden pred seboj misliti, kajti če ni nič svetega, potem, mislim, tudi ne more biti nič prokletega! — Ko je Kristan svojo »modrost« na svoje ovčice razlil, je hotel predsednik Hitajc shod zaključiti, kar se še nekdo, ki so mu menda Kavčič rekli, k besedi oglasil. Govoril je neki prav za kratek čas. Evo Vam tu cel njegov govor: »Spašovan shad! Jest pravm, de skp držima, drgač na boma nč apravl. Zdej že tolk cajta čakama, de bi se nam paregraf fercene stran perpravu, pa le ni nč; zatu pa skp držima, le skp držima!« Kaj ne, gospod urednik, kratko je, pa je »žmahtno«! — Imela bi Vam še marsikaj povedati, pa se bojim, da kdo poreče, da bodo morali, kadar umrjem, moj jezik posebej ubiti! Pa — naj reče kdo kar hoče, tega pa le ne bom zamolčala, da je bil po shodu »ofer«; Zelez-nikar namreč je stal pri vratih ter od odhajajočih darove pobiral. Raca na vodi, kaj bi bilo, ko bi se tudi jaz s cekarjem mimo pridrenjala? Hočeš — nočeš, že zaradi lepšega bi morala kaj švrkniti! To je dobro, da ni bilo treba! Sedaj bi si pa to stvar še rada raztolmačila, namreč, kako je to, da je darovanje v cerkvi tako grozovita krivica v očeh socialnih demokratov, sami pa se po shodih ljudi odirajo, mej tem ko trdijo, da so najboljši prijatelji delavcev. Res ne vem, kaj bi rekla k temu, zlasti, če pomislim na darovalce; koliko je že ta fanatična druhal z odprtimi usti poslušala ter »fej« klicala. ko so jim zviti voditelji slikali krivico, ki se ljudem godi s cerkveno miloščino, sedaj pa sami krvavo zaslužene krajarje polagajo svojim voditeljem zato, da jih vodije za nos! — Tudi o komerzu, ki so ga vrli krščanski akademiki na čast ljubljanskemu delavstvu priredili, bi Vam rada kaj omenila; posebno rada bi general-lajzjivcu »Slovenskemu Narodu« povedala, kar mu gre, pa si mislim: »E, Katra, pusti ga, pusti, ker, kdor se med otrobe meša, ga prešiči požró!« Le toliko naj omenim, da je tisti »Ahasver« poseben mojster v lažeh kajti tako pisati, da bi iz vsacega stavka gledala »frišna« laž, ne zna vsaka slepa, ampak samo Ahasver! Meni se je pa skoraj prikupil, kajti nas — na komerzu navzoče delavke — imenuje »lepek«, le to mi je žal, da, od kar sem se v prvič v ogledalu videla, vem, da to ni res! — No, pa če Vam ne bo zoperno, bom pa morda drugikrat »Ahasverja« v »cekar« pobasala! Zdravstvujte! Katra.

Pogumne redovnice. Pri New-Yorku je pogorel samostan sv. Ane; pri tem bi bilo izgubilo kmalu na stotine otrok in 85 redovnic življenje. Goreti je začelo pri vseh uhodih, tako da ni bilo mogoče nikjer ven. Le neustrašenosti redovnic in železni disciplini se je zahvaliti, da se je rešilo 400 otrok čez streho, ki so jih rešili po lestvah in vrveh. Dva otroka sta umrla od strahu, jedna deklica je zgorela, šest redovnic je skočilo težko ranjenih raz oken, tri druge pa so smrtno ranjene. Zažgala je zlobna roka.

Dve novi nabožni knjigi. V zalogi »Kato-liške Bukvarne« v Ljubljani je izšla te dni sv. Frančiška Saleskega »Filoteja« ali navod k bogoljubnemu življenju. Poslovenil je vsega priporočila vredno krasno delo gosp. Anton Kržič. Knjiga, ki broji 503 strani v šestnajstorki, stane v usnje krasno vezana 90 kr., z zlato obrezo 1 gld. 20 kr., po pošti 10 kr. več. — V isti zalogi in po isti ceni je izšel peti natis knjige »Pot v nebesa«

ali življenje udov tretjega reda sv. Frančiška, ki živé med svetom. Spisal je knjigo o. Nikolaj Meznarič, frančiškan pri Sv. Trojici v Slov. Goricah in obsega 583 strani. Obe knjigi prav toplo priporočamo vernim Slo-vencem.

Dežela poneverjenj je, kakor znano, Oger-ska. Te dni je poneveril zopet v neki ogerski banki in menjalnici knjigovodja Bela Jenovics 50.000 gld. Mož je 26 let star, užival je naj-večje zaupanje od strani ravnateljstva, igral je na borzi, živel je izborno in bil odličen ponočnjak. Sedaj ga držé v zaporu.

Zopet jeden! Vodja socijev sodrug I. Ko-ričanec se od 1. t. m. pogreša. Z njim vred je zginilo tudi 4000 gld. Ravnal se je pač po novem gestu: »Lastnina je tatvina«!

Umor in samomor. Na Dunaju je umoril neki dr. Šisti advokat svojo sestro in potem sam sebe, ker je pri raznih spekulativnih podjetjih zgubil svoje in sestrino premoženje. Sestra je bila vdova in je bila telegrafično pozvana od brata, da je prišla iz Maribora na Dunaj. Vstrelil jo je v svojem stanovanju, sam pa je potem blizu Rekavinkela v nekem tunelu skočil pod vlak, ki ga je raztrgal na drobne kose. Ko bi bil mož imel kako vero v Boga, bi tega gotovo ne bil storil, posebno ker se mu ne more dokazati, da je ravnal nepošteno z zaupanim denarjem. Brezverstvo pač ne daje poguma prenašati junško nezgode.

Taki so! Baron Popper mora plačati od-skodnine delavski zavarovalnici za nezgode 33.000 gld., bolnišni blagajni pa 67 000, ker v toiki meri ni imel svojih delavcev zavarovanih pri bolnišni blagajni in zavarovalnici za nezgode. Ogromne svote nam pričajo, kako nastopajo napram delavcem posamni denarni mogotci. Omenimo še, da je baron Popper ogerski žid, ki ima svoja ogromna posestva tudi v Galiciji.

Mlad trgovski poslovodja,

vojaščine prost, želi službo. — Sprejme tudi kako drugo primerno službo. — Naslov pove uredništvo »Glasnika«.

Mladenič,

20 let star, ki je dovršil V. gimnazijski razred, popolnoma zmožen slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, želi vstopiti v kako pisarno kot začetnik. Plača primerna. Po-nudbe pod A. P. na naslov »Glasnika«.

Podpisani usojam si slavnemu p. n. občinstvu, zlasti gospodom trgovcem uljudno naznaniti, da sem otvoril v Ljubljani

zavod za snaženje stanovanj in oken.

Prevzemam v snaženje izložbena in sobna okna ter likanje sob. Tudi cele nove stavbe prevzemam v temeljito očiščenje, istotako tudi javne zavode in urade.

Čestita naročila prejmlje iz prijaznosti Jožef Maček, prodajalnica tobaka, Mestni trg št. 6.

V obilni obisk se priporoča

Peter Matelič,

Martinova cesta št. 81.

Jedna poskušnja zadostuje, da se prepri-čamo, kako nevarna sovražnica našim živcem in na-šemu srcu more biti bobova kava. Preiskave naj-znamenitejših poznavateljev človeškega telesa in zdrav-nikov so dokazale, da povzroča neki posebni kavini strup, zlasti ako se enakomerno po malo uživa, po-časno, gotovo oslabljenje živcev in srčnega toka. In vendar se more prav lahko odpraviti ta velika ne-varnost za življenje in zdravje. Bobovi kavi naj se primeša spočetka jedna tretina Kathreiner-Kneippove sladne kave, pozneje naj se vzame polovico bobove in polovico Kathreinerjeve sladne kave, in kava po-stane s to primesjo ne le okusnejša, milejša in prijet-nejša, ker ima Kathreinerjeva sladna kava sama duh po bobovi kavi, temveč z njo se odpravijo popolnoma vse zdravju škodljive lastnosti bobove kave. Poskušnja se napravi prav kmalu. Kdor je pil le nekaj časa Kathreinerjevo sladno kavo namešano z bobovo kavo, ne more sploh nič več prenašati bobove kave, skuhane na kak drug način. Ustavlja se temu odločno človeško telo, ki se je odvadilo kavinega strupa. Največji živčni nemir, bijenje srca in nesposobnost spanja so določna znamenja, kako silna nevarnost je tukaj skrita, in kateri izpostavljeni se gotovo nihče več noče, ako je enkrat že poskusil.